

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
The Public Opinion on Disaster Management: A Case Study of Mae Salong Nok
Subdistrict Administrative Organization, Mae Fa Luang District, Chiang Rai Province

ธนัฐภัทร์ แก้วมูล¹
ผศ.ดร. สุชาติ ใจภักดี²
ดร. พชรญาพร ปัญญาอาจ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก จำนวน 14,965 คน โดยทำการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตรในการคำนวณของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 390 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการป้องกันและลดผลกระทบ และด้านการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่ต่างกัน ไม่

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

² อาจารย์ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

³ อาจารย์พิเศษ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน, การจัดการภัยพิบัติ, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research aimed to: (1) examine the level of public opinions toward disaster management, a case study of Mae Salong Nok Subdistrict Administrative Organization, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province; and (2) compare public opinions toward disaster management of Mae Salong Nok Subdistrict Administrative Organization, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province, classified by personal factors. The population consisted of 14,965 residents living within the jurisdiction of Mae Salong Nok Subdistrict Administrative Organization. The sample size was determined using Yamane's formula at a 95% confidence level with a margin of error of 5%, resulting in a sample of 390 respondents. Convenience sampling was employed. The research instrument was a questionnaire. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA). Group differences were further examined using Fisher's Least Significant Difference (LSD) method.

The results revealed that the overall public opinions toward disaster management of Mae Salong Nok Subdistrict Administrative Organization, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province were at a high level. When considered by dimension, preparedness and recovery recorded the highest mean scores at a high level, followed by prevention and mitigation, and emergency response, respectively. All dimensions were rated at a high level. The hypothesis testing results indicated that personal factors including age, educational level, occupation, and monthly income significantly affected public opinions toward disaster management at the 0.05 level, whereas gender showed no significant effect on differences in public opinions toward disaster management.

Keywords: public opinions, disaster management, subdistrict administrative organization

บทนำ

ในประเทศไทย มีหน่วยงานหลายแห่งที่รับผิดชอบในการจัดการภัยพิบัติ เช่น ศูนย์อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ศปภ.) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการรับมือกับภัยพิบัติ แต่ยังคงประสบกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ เทคโนโลยี และข้อมูลที่เป็นจำเป็นในการประเมินสถานการณ์และตัดสินใจดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นยังอาจมีความซับซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน ส่งผลให้การตอบสนองต่อภัยพิบัติบางครั้งขาดความทัน่วงที และอาจทำให้เกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นรุนแรงขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการภัยพิบัติ และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วย (กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2565)

การจัดการภัยพิบัติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทุกระดับของการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น หรือระดับชุมชน เนื่องจากภัยพิบัติสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิดและส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานของสังคม การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติอย่างเป็นระบบจึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ การจัดการภัยพิบัติไม่ได้หมายถึงเพียงการรับมือในขณะที่เกิดภัยพิบัติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเตรียมการล่วงหน้า การตอบสนองในช่วงเกิดเหตุ และการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติเพื่อให้ชุมชนสามารถกลับคืนสู่สภาพปกติได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านภัยพิบัติเข้ามาประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กอบกาญจน์ ประภาสวัต และอุทัย เลาหวิเชียร, 2566)

การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการป้องกันและลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเกิดภัยพิบัติ หรือมีประวัติการเกิดภัยพิบัติในอดีตที่สูง เช่น พื้นที่ริมแม่น้ำที่เสี่ยงต่ออุทกภัย พื้นที่เชิงเขาที่เสี่ยงต่อดินถล่ม หรือพื้นที่ชายฝั่งที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากพายุและสึนามิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อและอาจส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายแก่โครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกด้วย การจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุด (อุมพร กาญจนคลอด และคณะ, 2561)

องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก (อบต.แม่สลองนอก) เป็นตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงจากภัยธรรมชาติ พื้นที่ตำบลแม่สลองนอกตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูง และมีฤดูฝนที่ยาวนาน ซึ่งทำให้มีโอกาสเกิดภัยพิบัติหลายประเภท เช่น อุทกภัยและดินถล่มที่สามารถสร้างความเสียหายต่อเส้นทางคมนาคม พื้นที่เกษตรกรรม บ้านเรือน และชีวิต

ความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้การรับมือกับภัยพิบัติของ อบต.แม่สลองนอกยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับภัยพิบัติ การขาดระบบเตือนภัยที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดแคลนอุปกรณ์กู้ภัยที่เพียงพอ การจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่และสามารถช่วยในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ซึ่งในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง ซึ่งเป็นหนึ่งในเขตที่ประสบภัยพิบัติเหล่านี้บ่อยครั้ง ประชาชนในพื้นที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้การจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่ง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีบทบาทในการวางแผน ป้องกัน และบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า การจัดการภัยพิบัติในบางครั้งยังขาดความรวดเร็ว ครอบคลุม และมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากร บุคลากร และการสื่อสาร ประชาชนในพื้นที่ส่วนหนึ่งมีความเห็นว่า แม้จะมีความพยายามจากภาครัฐในการช่วยเหลือ แต่การจัดการภัยพิบัติยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการแจ้งเตือนล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมของชุมชน และการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติที่ยังล่าช้า (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2568)

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อม ป้องกัน บรรเทา และฟื้นฟูจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ของตน ซึ่งการจัดการภัยพิบัติที่ดีควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน การสื่อสารที่ชัดเจน การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร และการตอบสนองต่อเหตุการณ์อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ของผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยพิบัติ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการภัยพิบัติให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่นให้มีความพร้อม ยืดหยุ่น และยั่งยืนมากยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดกรอบและ

กลไกการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ โดยให้ความหมายของ “สาธารณสุข” ครอบคลุมภัยธรรมชาติ ภัยที่เกิดจากมนุษย์ อุบัติเหตุ ภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยมีเอกภาพและสามารถสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพสาระสำคัญของกฎหมายแบ่งกระบวนการจัดการภัยพิบัติออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) การป้องกันและลดผลกระทบ ซึ่งเน้นมาตรการเชิงรุกเพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหายล่วงหน้า (2) การเตรียมความพร้อม โดยจัดทำแผน ผูกอบรม และเตรียมทรัพยากรให้พร้อมรับมือสถานการณ์ (3) การเผชิญเหตุ มุ่งช่วยเหลือและควบคุมสถานการณ์เมื่อเกิดภัยเพื่อลดการสูญเสีย และ (4) การฟื้นฟู เพื่อซ่อมแซม เยียวยา และพัฒนาพื้นที่ให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม ทั้งนี้ กฎหมายให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขในระยะยาว

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่กับกระบวนการบริหารจัดการในทุกระยะของภัยพิบัติ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ โดยกอบกาญจน์ ประภาสะวัต และอุทัย เลาหิเชียร (2566) ชี้ว่าการจัดการอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพควรยึดชุมชนเป็นฐาน แม้ในทางปฏิบัติประชาชนยังมีส่วนร่วมเพียงในนามและขาดอำนาจตัดสินใจจริง ขณะที่รเทพ แสงโอภาส และคณะ (2566) พบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอนุชา สโมทาน และคณะ (2566) ระบุว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก โดยเน้นการลดความเสี่ยงและการเสริมสร้างบทบาทประชาชน ขณะที่คัมภีร์ ทองพูน และคณะ (2564) อธิบายบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานครบทุกระยะของวงจรภัยพิบัติ และอุมาพร กาญจนคลอด และคณะ (2561) เน้นบทบาทผู้นำชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติระดับพื้นที่ เมื่อสังเคราะห์ตัวแปรจากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพถูกศึกษาสอดคล้องกันในหลายงาน ขณะที่รายได้ถูกศึกษาในบางงาน และด้านการจัดการภัยพิบัติที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการฟื้นฟู สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์กรบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกควรพิจารณาทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและมิติการจัดการภัยพิบัติทั้ง 4 ด้านอย่างครอบคลุมเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับองค์ความรู้เชิงประจักษ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย โดยตัวแปรอิสระประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง 5 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

สำหรับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งสังเคราะห์ได้เป็น 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน การฟื้นฟู

ทั้ง 4 ด้านดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหลักที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการภัยพิบัติในระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมตั้งแต่การลดความเสี่ยงก่อนเกิดภัย การเตรียมความพร้อมของชุมชน การตอบสนองเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ ดังนั้น การกำหนดตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้จึงเหมาะสมกับบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก และช่วยให้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 14,965 คน โดยในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 389 คน เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา และได้นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน และด้านการฟื้นฟู โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามวิธีการจัดชั้นช่วงคะแนน (Class Interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553) และส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการขอหนังสือจากสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิกถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นดำเนินการแจกและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลเพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยสถิติเชิงพรรณนาใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติทั้ง 4 ด้าน ส่วนคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติเชิงอนุมาน ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามเพศ และใช้การ

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA หรือ F-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของตัวแปรอิสระต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 390 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 และเพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41–50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือช่วงอายุ 31–40 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และช่วงอายุ 51–60 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ตามลำดับ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ตามลำดับ ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 รองลงมาคือเกษตรกร จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และค้าขาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000–20,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และรายได้ 20,001–30,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

ข้อที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การป้องกันและลดผลกระทบ	4.02	0.48	มาก
2	การเตรียมความพร้อม	4.13	0.54	มาก
3	การเผชิญ เหตุการณ์ฉุกเฉิน	3.84	0.51	มาก
4	การฟื้นฟู	4.13	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการฟื้นฟู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ($\bar{X} = 4.02$) และด้านการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 สมมติฐานที่ 3 สมมติฐานที่ 4 และสมมติฐานที่ 5 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ค่อนข้างครบถ้วนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวงซึ่งเป็นพื้นที่ภูเขา มีสภาพภูมิประเทศซับซ้อน และมีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติจากธรรมชาติหลายรูปแบบ ความคิดเห็นของประชาชนในระดับมากดังกล่าวสามารถอธิบายได้จากแนวคิดเรื่องความต้องการของมนุษย์ โดย ประยงค์ มีใจสือ (2552) อธิบายว่าความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นและความตึงเครียด เมื่อประชาชนอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ความต้องการด้านความปลอดภัยจึงเป็นความต้องการพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง หากหน่วยงานสามารถแสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม จะช่วยลดความวิตกกังวลและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ด้านการป้องกันและลดผลกระทบที่ประชาชนให้ความคิดเห็นในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนรับรู้ถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานเชิงรุก เช่น การออกกฎระเบียบด้านการก่อสร้าง การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการวางแผนพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยง ซึ่งเป็นการลดโอกาสการเกิดความเสียหายก่อนที่จะเกิดภัยพิบัติขึ้นจริง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการสาธารณภัยของ อิศระ สุวรรณบล (2540) ที่ระบุว่าบริหารจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการป้องกันและลดความเสี่ยงเป็นลำดับแรก ไม่ใช่การรอให้เกิดเหตุแล้วจึงเข้าไปแก้ไข ทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัย

ของคัมภีร์ ทองพูน และคณะ (2564) ที่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนข้อมูลพื้นที่เสี่ยงและการเตรียมการล่วงหน้า จะสามารถลดความเสียหายและสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนได้มากกว่า ด้านการเตรียมความพร้อมที่ประชาชนให้ความคิดเห็นในระดับมาก สะท้อนว่าการเตรียมกำลังคน เครื่องจักร อุปกรณ์ รวมถึงการวางแผนรองรับภัยพิบัติในหลายรูปแบบและการสำรวจจุดเสี่ยงในชุมชน เป็นปัจจัยที่ประชาชนมองว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ การที่หน่วยงานมีการเตรียมพร้อมอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนรู้สึกว่ามีที่พึ่งและสามารถพึ่งพาหน่วยงานท้องถิ่นได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ที่อธิบายว่าความต้องการด้านความปลอดภัยเป็นความต้องการพื้นฐาน เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วจะช่วยสร้างความรู้สึกรับประกันและลดความหวาดกลัว นอกจากนี้ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของวรวเทพ แสงโอภาส และคณะ (2566) ที่พบว่าความพร้อมและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมด้านสาธารณภัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่ สำหรับด้านการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน แม้ความคิดเห็นจะอยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนยังคาดหวังให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว ครอบคลุม และทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นการเข้าถึงผู้ประสบภัยในพื้นที่ห่างไกล การกระจายความช่วยเหลือ และการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือที่สามารถรองรับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมสถานการณ์และการกู้ภัยของอิสระ สุวรรณบล (2540) ที่เน้นความฉับไว เอกภาพในการสั่งการ และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของกอบกาญจน์ ประภาสะวัต และอุทัย เลาหวิเชียร (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการภัยพิบัติในหลายพื้นที่ยังประสบปัญหาเรื่องการบูรณาการข้อมูลและการเข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึง ด้านการฟื้นฟูที่ประชาชนให้ความคิดเห็นในระดับมากสะท้อนว่าประชาชนไม่ได้คาดหวังเพียงการซ่อมแซมบ้านเรือนหรือระบบสาธารณูปโภคเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูจิตใจ การเยียวยาความเสียหาย และการฟื้นฟูอาชีพให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ในระดับความต้องการทางสังคมและความต้องการในการพัฒนาตนเอง รวมถึงทฤษฎี ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ที่อธิบายว่าความต้องการด้านการเจริญเติบโตและคุณภาพชีวิตสามารถเกิดขึ้นควบคู่กับความต้องการด้านการดำรงชีวิต รวมถึงงานวิจัยของอุมาพร กาญจนคลอด และคณะ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนและการร่วมมือของคนในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฟื้นฟูหลังภัยพิบัติเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่เพศไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นดังกล่าว ผลการวิจัยในลักษณะนี้สามารถอธิบายได้โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดด้านความต้องการของประชาชน และแนวคิดการจัดการภัยพิบัติที่เน้นบริบทและความแตกต่างของกลุ่มประชาชนในพื้นที่

ในประเด็นด้านอายุ พบว่าอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในแต่ละช่วงวัยมีระดับประสบการณ์ ความตระหนัก และความเข้าใจต่อผลกระทบจากภัยพิบัติที่แตกต่างกัน กลุ่มประชาชนที่มีอายุมากมักเคยเผชิญเหตุการณ์ภัยพิบัติซ้ำ

หลายครั้ง จึงให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม การป้องกัน และการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติอย่างจริงจัง ในขณะที่ประชาชนวัยหนุ่มสาวอาจให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือในระยะฉุกเฉินหรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลัก แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดลำดับความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งอธิบายว่าเมื่อบุคคลผ่านประสบการณ์และตระหนักถึงความไม่มั่นคงในชีวิต ความต้องการด้านความปลอดภัยจะมีบทบาทสำคัญมากขึ้น รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการสาธารณสุขของอิสระ สุวรรณบล (2540) ที่ชี้ว่าประสบการณ์ในอดีตเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนประเมินประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคัมภีร์ ทองพูน และคณะ (2564) ที่พบว่ากลุ่มประชาชนที่มีประสบการณ์ภัยพิบัติมากมีมุมมองต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชัดเจนกว่ากลุ่มอื่น

ด้านระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดการภัยพิบัติ นโยบาย กฎหมาย และบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรัฐมากกว่า จึงสามารถประเมินการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเชิงระบบและเชิงคุณภาพได้ลึกกว่า ขณะที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำอาจประเมินจากประสบการณ์ตรงในการได้รับความช่วยเหลือเป็นหลัก แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ UNISDR ที่ระบุว่าความรู้และความเข้าใจของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการลดความเปราะบางของชุมชน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของวรเทพ แสงโอภาส และคณะ (2566) ที่พบว่าความรู้และความเข้าใจของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในส่วนของอาชีพ พบว่าอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะอาชีพทำให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยพิบัติแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ที่ประกอบอาชีพพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ มักได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ดินถล่ม หรือภัยแล้งโดยตรง จึงให้ความสำคัญกับการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติในระดับสูง แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภัยพิบัติที่เน้นบริบทพื้นที่และวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา สโมทาน สุพัฒพงศ์ แยมอัม และอัศวศิริ ลาปือ (2566) ที่พบว่าบริบทด้านอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับรายได้ต่อเดือน ผลการศึกษาพบว่ารายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยมีความเปราะบางต่อภัยพิบัติมากกว่า ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย ความมั่นคงทางอาชีพ และความสามารถในการฟื้นฟูชีวิตหลังเกิดเหตุ จึงมีความคาดหวังต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการช่วยเหลือและเยียวยาในระดับสูง แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ ที่อธิบายว่าความต้องการด้านการดำรงชีวิตและความมั่นคงจะเด่นชัดในกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกาญจน์ ประภาสะวัต และอุทัย เลาหวิเชียร (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและงบประมาณมีผลต่อการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติในระดับพื้นที่

ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ ผลการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการภัยพิบัติอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกเพศในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัย การดำรงชีวิต หรือการฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ ทำให้การรับรู้และการประเมินบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกาญจน์ ประภาสวัต และอุทัย เลาหิเชียร (2566) ที่พบว่าเพศไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติแตกต่างกันอย่างชัดเจน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอกอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการฟื้นฟู สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมในภาพรวมอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเชิงลึกในแต่ละด้านยังพบประเด็นที่สามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

2) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินมาตรการเชิงป้องกันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้โครงสร้างทางกายภาพและการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น การปรับปรุงระบบระบายน้ำ การเสริมความแข็งแรงของพื้นที่ลาดชัน และการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เสี่ยง เพื่อให้การป้องกันภัยพิบัติไม่เพียงการวางแผนบนเอกสาร แต่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ควรสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของมาตรการป้องกันล่วงหน้า เพื่อสร้างความร่วมมือและลดการต่อต้านจากชุมชน

3) ด้านการเตรียมความพร้อม แม้ผลการวิจัยจะสะท้อนว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นในระดับสูง แต่ควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการวางแผน ฝึกซ้อม และประเมินแผนรับมือภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่จำกัดเพียงการรับฟังข้อมูลจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

4) ด้านการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน ควรพัฒนาระบบการประสานงานและการสื่อสารในภาวะฉุกเฉินให้มีความรวดเร็วและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสำรวจและรวบรวมข้อมูลผู้ประสบภัยให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อลดปัญหาการช่วยเหลือที่ล่าช้าหรือไม่ทั่วถึง รวมถึงการจัดเส้นทางคมนาคมและจุดให้ความช่วยเหลือให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ภูเขาและการเข้าถึงที่ยากลำบากของตำบลแม่สลองนอก

5) ด้านการฟื้นฟู ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูในระยะยาวควบคู่กับการช่วยเหลือในระยะเร่งด่วน โดยเฉพาะการฟื้นฟูด้านอาชีพและรายได้ของประชาชน เพื่อให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง ลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐในระยะยาว รวมถึงการฟื้นฟูด้านจิตใจควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงในช่วงหลังเกิดภัยพิบัติในระยะสั้น

6) จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควร

ออกแบบมาตรการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มประชาชนแต่ละกลุ่ม เช่น การสื่อสารข้อมูลที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา การช่วยเหลือที่คำนึงถึงกลุ่มอาชีพที่มีความเปราะบาง หรือการดูแลกลุ่มรายได้น้อยเป็นพิเศษ เพื่อให้การจัดการภัยพิบัติมีความเท่าเทียมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2565). **แผนยุทธศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2565 - 2570**. สืบค้นจาก <https://backofficeminisite.disaster.go.th/>.
- กอบกาญจน์ ประชาสวัต และอุทัย เลาหวิเชียร. (2566). การจัดการภัยพิบัติอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดสงขลา. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**, 10(1), 225-240.
- คัมภีร์ ทองพูน, สิริลักษณ์ ทองพูน, พัชรธิดา สุวรรณวงศ์, สิริกานต์ ทองพูน, และจรรยา หมดศร. (2564). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติน้ำท่วม: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง. ใน **การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 (น. 153-169)**. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประยงค์ มีใจเชื้อ. (2552). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรเทพ แสงโอภาส, ประเสริฐ ปอนถิ่น และอภิรมย์ สีดำคำ. (2566). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย (มกราคม - มิถุนายน 2566)**, 4(1), 1-15.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก. (2568). **รายงานข้อมูลและการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก**. เชียงราย: องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก
- อนุชา สโมทาน, สุพัฒพงศ์ แยมอิม, และอัศวศิริ ลาป้อ. (2566). **การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลไสหระ อำเภอนางิ้ว จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สุราษฎร์ธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อุมาพร กาญจนตลอด, ธารินี จริญญาญักต์เลิศ และสุพัตรา คงคำ. (2561). **บทบาทผู้นำชุมชนต่อการจัดการภัยพิบัติของตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อิสระ สุวรรณบล. (2540). **ปทานุกรมการบริหาร**. กรุงเทพฯ: เทมมา กรุ๊ป.
- Taro, Y. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.